

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

استان شناسی کردستان

پایه دهم

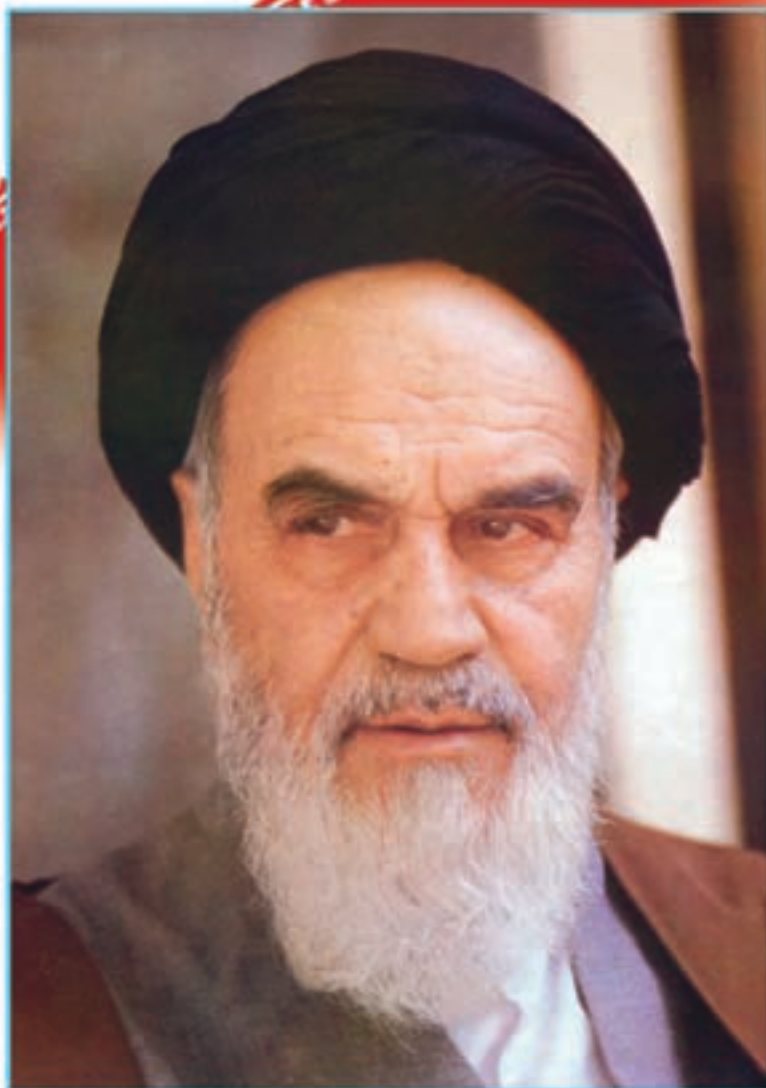
دوره دوم متوسطه

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب :	استان‌شناسی کردستان پایه دهم دوره دوم متوسطه - ۱۱۰۳۲۰
پدیدآورنده :	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف :	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف :	جمال ایرانی، اقبال وحدانی، کیهان مشیربناهی و جمال محمدزاده (اعضای گروه تألیف) - سیداکبر میرجعفری، حسن ستایش (ویراستار)
مدیریت آماده‌سازی هنری :	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی :	احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - طاهره حسن‌زاده (مدیر هنری، طراح گرافیک و طراح جلد) - شهرزاد قنبری (صفحه‌آرا) - فاطمه باقری مهر، سیف‌الله بیگ محمددلیوند، علیرضا کاهه، زینت بهشتی شیرازی، حمید ثابت کلاچاهی (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان :	تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ وبگاه: www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir
ناشر :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش) تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹
چاپخانه :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
سال انتشار و نوبت چاپ :	چاپ دهم ۱۳۹۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکسبرداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

نهضت برای اسلام نمی تواند محصور باشد در یک کشور و نمی تواند محصور باشد در حتی کشورهای اسلامی. نهضت برای اسلام همان دنباله نهضت انبیاست. نهضت انبیا برای یک محل نبوده است، پیغمبر اکرم اهل عربستان است لکن دعوتش مال عربستان نبوده، محصور نبوده به عربستان، دعوتش مال همه عالم است.

امام خمینی (رحمة الله علیه)

فهرست

۱	فصل اول : جغرافیای طبیعی استان کردستان
۲	درس اول : موقعیت جغرافیایی و وسعت استان
۴	درس دوم : ناهمواری‌های استان و نحوه شکل‌گیری آن
۱۹	درس سوم : وضعیت آب و هوای استان
۲۶	درس چهارم : منابع طبیعی استان
۴۷	درس پنجم : مسائل زیست محیطی استان و راه حل‌های آن
۵۳	فصل دوم : جغرافیای انسانی استان کردستان
۵۴	درس ششم : تقسیمات سیاسی استان
۵۹	درس هفتم : شیوه‌های زندگی در استان
۶۶	درس هشتم : جمعیت استان و حرکات آن
۷۱	فصل سوم : ویژگی‌های فرهنگی استان کردستان
۷۲	درس نهم : مردم‌شناسی فرهنگی استان
۸۱	فصل چهارم : پیشینه تاریخی استان کردستان
۸۲	درس دهم : گذشته استان و مراکز اولیه تمدن
۸۸	درس یازدهم : جایگاه کردستان در دفاع از سرزمین ایران
۹۷	فصل پنجم : توانمندی‌های استان کردستان
۹۸	درس دوازدهم : قابلیت‌ها و جاذبه‌های گردشگری استان
۱۱۱	درس سیزدهم : توانمندی‌های اقتصادی استان
۱۲۱	فصل ششم : شکوفایی استان کردستان پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی
۱۲۲	درس چهاردهم : دستاوردهای انقلاب شکوهمند اسلامی
۱۳۳	درس پانزدهم : چشم‌انداز آینده استان
۱۴۲	منابع و مآخذ

سخنی با دانش‌آموزان عزیز

شاید از خود سؤال کنید که برنامه‌آستان‌شناسی چه نوع برنامه‌ای است؟ هدف برنامه‌ریزان درسی از تألیف کتاب آستان‌شناسی چیست و مطالعه این کتاب چه اهمیتی دارد؟ پاسخ ما به شما دانش‌آموز عزیز این است که کتاب آستان‌شناسی شما را با آستان محل زندگی، مسائل جغرافیایی، تاریخی، اجتماعی، مردم‌شناسی، اقتصادی و فرهنگی آن آشنا می‌کند. از طرف دیگر یکی از انتظارات تربیتی دنیای امروز، تربیت شهروندانی آگاه است. یک شهروند مطلوب، نیازمند پیدا کردن درکی همه‌جانبه از واحدهای سیاسی کشور خود و سرزمین ملی در زمینه‌های مختلف است. این برنامه به شما کمک می‌کند تا از آستان محل زندگی خود نگاهی جامع و همه‌جانبه پیدا کنید. کسب بصیرت نسبت به محیط زندگی و آگاهی از خصوصیات آن چه در گذشته و حال و مسائل محیطی، اجتماعی و اقتصادی، فرهنگی و پیشینه تاریخی آستان به شما کمک خواهد کرد تا با بحث و گفت‌وگو بینشی عمیق از این مسائل پیدا کرده و راه‌حل‌های این مشکلات را پیدا کنید.

بدون شک شما مدیران آینده جامعه خواهید بود. زندگی مدرسه‌ای باید شما را به دانش لازم برای حل مسائل جامعه مجهز کند. مکانی که شما در آن زندگی می‌کنید توانمندی‌های مختلفی دارد؛ برای مثال، می‌توان به توانمندی‌های جغرافیایی، فرهنگی، اقتصادی و انسانی اشاره کرد. خود شما بخشی از این سرمایه و توانمندی‌ها هستید. بهره‌برداری از توانمندی‌های بالقوه یک کشور در گرو شناخت همه‌جانبه محل زندگی شما و نیز کشور است. برنامه آستان‌شناسی به شما می‌آموزد که فرصت‌های موجود در آستان شما کدام است و یا این که تهدیدها و ناتوانی‌ها را چگونه می‌توانید به فرصت تبدیل کنید؟

فراموش نکنید که همه امکانات موجود در محیط فرصت است، آب و هوا، بیابان، کوه، رودخانه، جنگل، نیروی انسانی، میراث فرهنگی، صنایع دستی و خیلی چیزهای دیگر، مهم این است که پیامزید چگونه از این فرصت‌ها در جهت سعادت خود و جامعه استفاده کنید. آگاهی از مسائل آستان موجب خواهد شد تا از علل پیشرفت و یا عقب‌ماندگی آستان خود آگاه شوید و برای حل آن، راه‌حل‌های خلاق پیدا کنید.

ممکن است این سؤال در ذهن شما مطرح شود که آیا بهتر نیست آموزش درباره محیط زندگی یا موضوعات اجتماعی از محیط نزدیک آغاز شود و سپس به محیط دورتر مانند آستان و یا کشور بینجامد. ما در این برنامه از طریق طرح پرسش‌ها و فعالیت‌های مختلف این فرصت را برایتان فراهم کرده‌ایم.

بدون شک مطالعه شهر و آستان در زمینه‌های جغرافیایی، تاریخی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، آداب و رسوم محلی نه تنها می‌تواند موجب دلبستگی به زادگاه و سرزمین ملی شود، بلکه این فرصت را فراهم می‌کند تا با گنجینه‌های مختلف طبیعی، انسانی، فرهنگی و فناوریانه کشور خود آشنا شوید. در این برنامه درمی‌یابید که افراد زیادی چه در گذشته یا حال در آستان شما برای اعتلای کشور تلاش کرده‌اند.

انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ شرایطی را فراهم کرد که دولت و مردم با احساس مسئولیت بیشتری برای پیشرفت همه‌جانبه ایران عزیز تلاش کنند. در ادامه این تلاش‌ها جهت رسیدن به قلّه رفیع سربلندی و شکوفایی ایران اسلامی که به همت و کوشش شما دانش‌آموزان عزیز بستگی دارد امید است با عنایت حق تعالی و اعتماد به نفس از هیچ کوشش و خدمتی دریغ نکنید. در این راه قطعاً راهنمایی‌های مفید دبیران محترم جغرافیا بسیار سودمند خواهد بود.

به امید موفقیت شما

گروه جغرافیای دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

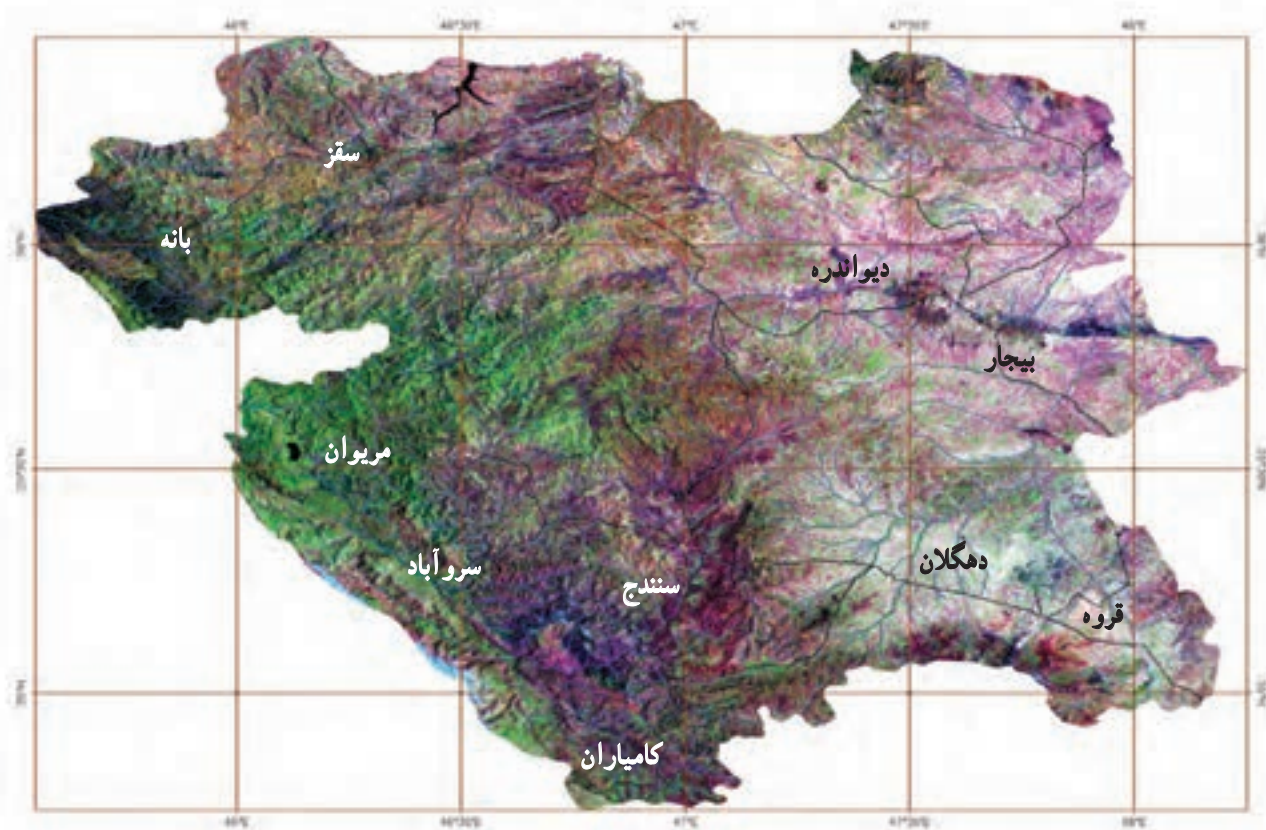

استان کردستان از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

کردستان سرزمین فداکاری‌های بزرگ است؛ سرزمین هنر و فرهنگ است؛ سرزمین صفا و وفاداری است؛ سرزمین مردم وفاداری است که در حساس‌ترین سال‌های عمر این نظام و این کشور، با مردانگی خود و با رشادت خود، توطئه‌های بزرگی را خنثی کردند. سرزمین مردم با رشادت و با رشد عقلی و آگاهی است که توطئه دشمن را در لحظات حساس تشخیص دادند و با فداکاری خود فتنه بزرگی را خاموش کردند؛ پیش از آن‌که آن فتنه بتواند به هدف‌های شوم خود برسد. این از یاد ملت ایران نخواهد رفت. کردستان در تاریخ انقلاب اسلامی، نشان افتخاری را با خود حمل می‌کند که در کمتر استانی نظیر آن را می‌شود دید.

عزیزان من! برادران و خواهران من! در فجر پیروزی انقلاب اسلامی کسانی به دنبال این بودند که در کشور جنگ داخلی درست کنند و برادرکشی به راه بیندازند. ستمگران جهانی از این که یک قدرت مستقل و متکی به دین و ایمان مذهبی در این منطقه سر بلند کند، وحشت می‌کردند و سراسیمه بودند؛ لذا همه نیروهای خود و همه توان سخت و نرم خود را به میدان آوردند تا شاید بتوانند این مولود تازه پایه هستی گذاشته را در همان اولین قدم‌ها نابود کنند و از بین ببرند. مردم کرد در این استان امتحان خوبی را در این رویارویی بزرگ از خودشان نشان دادند. من کردستان را از نزدیک دیده‌ام و در روزهای محنت و سختی، عظمت ایستادگی این مردم را با چشم مشاهده کرده‌ام. البته آوازه مقاومت مردم استان شما – در دوران‌های مختلف؛ چه در آغاز انقلاب، چه در دوران جنگ تحمیلی – به گوش همه ملت ایران رسیده است.

استان کردستان یک استان فرهنگی است. شما به طبیعت سرسبز و زیبای این استان نگاه کنید؛ به روحیه مهربان و باصفای مردم این استان نگاه کنید؛ به تاریخ این استان – که علما و شعرا و اهل فرهنگ و اهل هنر در همین تاریخ نزدیک این استان فراوانند – نگاه کنید؛ همه این‌ها نشان می‌دهد که این استان، یک استان فرهنگی است.

تصویر ماهواره‌ای از استان کردستان

تصویر فوق یک تصویر ماهواره‌ای Landsat-7 است که از کل استان در سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۲ هجری شمسی گرفته شده است. در این تصویر که تحت‌عنوان تصویر گویا شده، شناخته می‌شود، خطوط آبی رنگ، رودخانه‌ها، خطوط سیاه رنگ، جاده‌ها و خطوط قهوه‌ای رنگ، شبکه مختصات جغرافیایی را نشان می‌دهند. همچنین زمین‌های زراعی دارای محصول به‌رنگ سبز روشن، باغات و اراضی جنگلی به رنگ سبز تیره و اراضی بایر و لم‌یزرع به رنگ سفید دیده می‌شوند.

(عکس از سازمان فضایی ایران)